

AIDAI

„Aidai“ yra dviejų laidų lietuvių kultūrinis ir informacinis leidinys. „Aidu“ žurnalas išeina kas dvi savaitės; „Aidu Dienos Informacija“ — kiekviena diena, išskyrus šventadienius, prieš piet. „Aidus“ leidžia — Spaudos Darbuotojų Kolektyvas. Vyr. Redaktorius — Dr. V. Bieliauskas. Dienos informacijos redaktoriai: Jonas Pauperas ir Balys Vyliuadas. Adresas: München 27, Lamontstr. 21.

D I E N O S I N F O R M A C I J A

Münchenas Šeštadienis, 1946.VII.6 d. /III metai/ Nr. 154/181/

Trumpos Žinios

- Paryžius. Labai ilgai trukusiame ketvirtadienio posėdyje užsienių reikalų ministrai vieninamai nutarė taikos konferenciją sušaukti liepos mėn. 29 dieną ir išsprendė Italijos reparacijų klausimą. Italija Rusijai pramonės gaminiams ir kreditais Balkanuose, per 7 metus turės išmokėti 100 mil. dolerių. Reparacijas pradės mokėti tik po dviejų metų ir mokės taip, kad nekenktų Italijos ūkiui ir neapsunkintų sąjungininkų. Penktadienio posėdyje numatyta persvarstyti Vokietijos problemą.

- Paryžius. Korespondentai iš Paryžiaus praneša, kad didieji sunkumai jau esą nugalėti. Tiesiog ir Italijos reparacijų klausimą Byrnes ir Bevinas yra padarę labai didelės nuclaidas. Dar būsią apsvarstyti Balkanų ir Suomijos klausimai.

- Jeruzalė. Žydų organizacijų kratos Palestinoje baigtos.

- Vašingtonas. Smarkiai kainoms kylant, JAV vėl susitarta išleisti naują kainų įstatymą.

- Manila. Ketvirtadienį liepos 4 d. Filipinai šventė didelę šventę — pirmąją nepriklausomybės dieną. Pačiu iškilmingiausiu momentu su visomis atitinkamomis ceremonijomis buvo puleista JAV vėliava ir iškelta nepriklausomosios Filipinų valstybės vėliava. Nuo šios dienos Filipinai įėjo į nepriklausomų valstybių tarpą.

- Londonas. Trijų britų ministrų komisija iš Indijos sugrįžo į Londoną. Netrukus ši komisija vyriausybei padarys pranešimą apie vestus pasitarimus Indijoje.

- Essenai. Ruhr'o srities anglių gamyba per paskutines savaites vėl padidėjo.

- Varšuva. Per Lenkijos plebiscitą daugelyje vietų įvyko didelių riaušių. Žuvo 146 asmenys,

iš jų 14 rinkiminių apylinkių pareigūnų, daug policininkų ir 70 banditų, kurie bandė sutrukdyti balsavimus.

- Torunė. Čia įvykęs pogromas. Keliadesimt žydų užmušta.

JAV ir PASAULIS

Joseph Kennedy, buvęs JAV pasiuntinys Londone, yra žinomas realiosios politikos atstovas. „Reader Digest“ 1946.VI.mėn. išspausdintame straipsnyje jis dėsto savo pažiūras į JAV užsienių politiką, ypatingai kreipdamas dėmesį į santykius su Rusija. Jis rašo: Kiek aš suprantu, yra dvi visiškai skirtingos politikos srovės. Amerika turi pasirinkti vieną iš jų. Pirmoji remiasi įsitikinimu, kad reikia stengtis kuo greičiausiai įgyvendinti visame pasaulyje liberalią demokratiją. Kai ji bus įgyvendinta, pasaulis pasieks tokį civilizacijos stovį, kad savaimė daugiau karų ar bent karo gresmės nebebus. Ši pažiūra taiką suprantą kaip pažangos išdavą. Ši koncepcija siekia mobilizuoti visą taiką, geresniam pasauliui padaryti. Ji nori patraukti į savo pusę kraštus, atstovus ir optimistiškus sekėjus. Ji apeliuoja gerąją žmogaus pusę. Mano nuomone, joje slypi trys pagrindinės klaidos:

1/ Ji remiasi faktu, kad tokia politika iš esmės verčia JAV kištis į kitų tautų vidaus reikalus visame pasaulyje.

2/ Pati istorija rodo, kad pačios pažangiausios tautos yra tos, kurios daugiausia kariavo, kaip Graikija, Roma, Ispanija, Prancūzija, Didž. Britanija ir JAV. Sunku yra įreidyti, kad visas pasaulis, įskaitant ir Aziją, pasiekęs tokios civilizacijos, kaip Prancūzija, tikrai būtų taikingas.

3/ Didžiausia ir pati rimčiausia klaida yra ta, kad mes turētu-

mė atsilikusias tautas „išlavinti“ iki karingųjų tautų, o jei kokia nors didelė valstybė užsult, šita koncepcija nenurdo, kaip reikėtų to karo išvengti arba jį laimėti, jei jis įvyktų.

Saugumo Taryboje didžiųjų valstybių veto teisė padaro šią organizaciją nenaudingą priemone prieš didelę karo pajėgą ar nors vieną iš jos satelitų.

Pasirodė, kad mūsų dabartinė politika melniau skatina karą sukeliančius veiksmus ir dėsimumą kenkia, bet nesumažina karo pavojaus ir nepadeda jį išvengti. Šiokia koncepcija yra aiškiai neveiksminga ir pražūtinga.

Mano nuomone, karas gali kilti artimoje ateityje. Karas būtų baisus smūgis pasaulio pažangai. Ryšium su tuo, reikia kad pasaulis sukaupytų visas savo jėgas būsimam karui išvengti, nors civilizacijos saskaita.

Tarkime, kad mes karą laimėsime, saveime aišku, pažanga klestės. Trumpai ir drūtai – pažanga yra galutinė taikos išdava, o ne taika yra galutinė pažangos išdava. Mano supratimu, karas tęsis trumpai ir bus mirtinas smūgis užpuolikai.

Bet jei JAV pajėgumas ir trijų didž. valstybių prestyžas sumenkės? Kaip keistai ir neįtikėtina! Deja, tai visiškai pagrįsta, nors ši karą laimėjome kaip galbingiausia tauta pasaulyje. O kas dabar? Mes sunaikiname savo didžiąją karo mašiną. Viešosios skolos yra milžiniškos, atstatymas – vos slenka pirmyn ir gresia infliacija, kiekviena politinė partija nori ką nors sau laimėti, mes politikuojame kaip visumet, arba net blogiau... Ar todėl padėtis užtikrina, kad JAV ir toliau išlaikys savo padėtį bei prestižą? Bet klausykimės įspėjančių balsų, kad mes galime neišsilaikyti pirmavime. Jei mes norime vyrauti visų kitų tautų tarpe, štai ką turime įsisąmoninti. Būtent, kad antroji ir svarbiausioji III-jo Pasaulinio Karo priežastis būtų susidūrimas tarp trijų didžiųjų galybių. Jei toks karas įvyktų, žinoma, Rusija atsidurtų vienoje pusėje, o JAV arba Britanija kitoje, arba abi drauge. Todėl mūsų politika Rusijos atžvilgiu yra pati svarbiausia ir pati sunkiausia.

Ji yra mums gyvybinė, nes Rusija yra pats didžiausias pasaulinis karo židiny.

Rusijos vedamoji politika tarptautiniuose santykiuose yra labai neaiškus veiksnys. Kaip didžiausia baltosios rasės tauta, su neišmatuojamais ir dar nevisiškai išnaudojamais didžiausiais pasaulyje žmonių ištekiais ir aktyviausia vyriausybe pasaulinių reikalų srityje Rusija atsistoja greta JAV, kaip antroji pasaulinė galybė. Winstonas Churchillis taip apibūdino Rusijos politiką: mislė, apgaubta paslaptimi. Ta mislė todėl susidaro, kad Rusijos politika siekia dviejų iš esmės nesuderinamų tikslų: iš vienos pusės, jos siekia yra ideologiniai, o iš kitos – nacionalistiniai.

Pats tos politikos pagrindas yra komunizmo įgyvendinimas visame pasaulyje. Kai Stalinas perėmė valdžią, Rusija, taktiniais sumetimais, nuo tos pagrindinės politikos atsisakė, ypač jei reikėdavo sutvirtinti savo pozicijas, kaip vienai iš vyraujančių valstybių. Naujausios Stalino kalbos ir komunistų veikla mūsų valstybėje ir Pietų Amerikoje, ypač labai aiškiai parodo, kad jos pagrindinė idėja yra nepasikeitusi. Bendrai sakant, Rusija vartoja savo nacionalistinę politiką taip, kaip bet kuri kita tauta. Ji nori išlaikyti teritorijos integralumą ir saugumą, be to, ekonominę ir socialinę gerovę. Aišku, kad Rusija vykdydama nacionalistinę politiką, nori pilnai išnaudoti prestižą ir karinę jėgą, kurią įgijo laimėjusi šį karą. Ji nori daryti kiekvienos valstybės silpnumu ar klaidingu žingsniu ir vis pabrėžti, kad ji siekia savo sienų saugumą. Ji nori apsupti savo valstybę „palankių valstybių juosta“. Na, o „draugiškos valstybės“ laikomos tokios, kurios yra Rusijos įtakoje, nes jos yra reikalingos kaip cordon sanitas prieš per daug glaudų kontaktą su kapitalistiniu pasauliu. Tokio „draugai“ sudaro prietiltį komunizmo plitimui. Rusijai ypač gerai sekėsi Vidurinėje Europoje

ir Balkanuose. Bet vis aiškiau ir aiškiau darosi, kad ji labai domisi ir šiaurės vakarų Europa. Taip pat ji veržiasi prie Dardanelų, nori šį sąsiaurį paimiti į savo rankas. Reikalauja bazių ir Egejaus jūroje. Kelia savo pretenzijas dalyvauti Afrikos kolonijų valdyne. Ji taip pat nori ir Vidurinių Rytų, reikalaujama teritorijų iš Turkijos. Ji smarkiai gynė savo pozicijas Saugumo Taryboje Persijos klausimu, Rytų Azijoje, Korėjoje. Sovietų okupacija pasižymėjo eksploatacija ir bendradarbiavimu, panašiai, kaip ir Balkanuose, bet visgi čia ji savo pasižadėjimus geriau vykdė, negu Europoje. Bet už tat jos dabartinis elgesys Mandžūrijoje, taip pat sukomplikavo Tolinųjų Rytų politiką, kuri gali reikšti tiesioginį susidūrimą su JAV politika Azijoje.

Rusai iš Mandžūrijos viską pasisavino ir vis atidėlioje kariuomenę atitraukti. Dabartinę Rusijos politiką STO atžvilgiu galima taip apibūdinti: laikinai ji nenori „pyktis“, nes mano, kad toks elgesys kol kas atneš daugiau naudos, negu pakenks. Kadangi ji turi Saugumo Taryboje veto teisę, tai ji jos satelitus apsaugo. Saugumo Taryboje ji randa pagerintas derybų sąlygas bei pozicijas, o taip pat turi progos išplėsti savo įtaką į tokius plotus ir problemas, kurias kitaip jai nepasiekiamos.

STO jai tiek tereikalinga, kiek ji tarnauja jos tikslams, nes gali padėti išvengti pasaulinio karo, kol ji nepasiruošus. Rusija yra vienos partijos diktatūra. Jos karinė jėga nepaliesta, todėl ji gali grasinti ir elgtis, kaip jai geriau patinka. Ji savimi pasitiki, agresyvi, be skrupulų ir nesiskaito su nustatytais moralės dėsniais. Ji yra pasiruošusi išnaudoti kiekvieną oponento silpnybę ar klaidą. Paprastai sakant, Rusija pasaulį „apstatė“ ir toliau taip darys. Matyti, Amerikai reiks griebtis vadovavimo, šiai padėčiai išspręsti. Viena tėra aišku, kad Rusija pažįsta ir skaitosi tik su jėga ir neapdailintu, tiesiu, praktišku, net brutaliu realizmu. Tik tai ji vertina, mintyse, kalbose ir veiksmuose. Kadangi ji pati taip

elgiasi, to tikisi ir iš kitų. Ji niekaip negali suvirstinti, kad valstybė galėtų siekti idėjų ar tikslų, visai nepagrįstų savanaudiškumu. Ji tokią valstybę laiko arba kvaila arba ištižusia. Mūsų santykiai su Rusija nesklandūs, nes mes nesupratome jos realizmą. Dabar realizmas turi būti mūsų politikos pagrindas. Todėl atvirai ir sąžiningai pagnagrinėkime rusų politiką, kiek ji liečia JAV politiką. Mano nuomone, Rusijos užsienių politiką, žiūrint iš JAV taško, galime padalyti į 5 grupes:

1/ Dalykai, kurie mums nepatinka, bet kurie, realiai sakant, nėra mūsų interesų ribose: pav., Suomija, Pabaltijės valstybės, Besarabija, Kurilų salos ir kai kurios okupuotos Vokietijos sritys. 2/ Dalykai, prieš kuriuos mes priešmusistatę, bet dėl kurių mes neisime taip toli, kad atsisakysime nuo bendradarbiavimo.

- Pav. Lenkija, Rytprūsiai, Šiaurės Korėja ir dabartinė komunistų veikla, kuri apunkina STO veikla. 3/ Problemos, kurias kelia rimtus nesusipratimus, bet karinė intervencija dar nebūtina, tik gali iš mūsų pusės nutraukti bendradarbiavimą, arba dalinį bendradarbiavimą ir nutraukti kreditus ekonominiam atstatymui. Šitie dalykai gali apunkinti STO veiklą ir priversti Rusiją išeiti iš STO.

Pav., Rumunija, Bulgarija, Turkija, Persija, Mandžūrija, padidėjusi komunistų veikla, nepasiekimas bendradarbiauti su STO dėl taikos sutarčių sudarymo arba bandymai kontroliuoti atominę energiją. 4/ Dalykai, jei paaiškės, kad Rusijos politika grasina, privers griebtis griežtų veiksmų iš mūsų pusės ir išmesti Rusiją iš STO. Pav., politinis ar karinis rusų pasistūmėjimas į vakarus, agresija prieš Skandinaviją ar Šiaurės Afriką. Taip pat žygiai suardyti STO arba išplėsti rusų pirmenybę atominės energijos srityje. 5/ Dalykai, kurie sudaro tiesioginę agresiją ir didžiausią gresmę pasaulio taikai ir provokuoja karus veiksmus. Pav., užpuolimas arba grasmė vakarų Europos pajūriui, Didž. Britanijai, Filipinams, vaka-

rinio Ramioje Vandenyne daliai arba vakariniam Pusrutuliui. Pagrindinė JAV politika išvengti III-jo Pasaulinio karo. Bet, kad tai pasisektų įvykdyti tikrojoje ir išspręsti sunkumus Rusijos atžvilgiu, reikia, kad JAV taptų stipriausia valstybe visame pasaulyje. Taigi, reikia:

1/ Pareikšti Rusijai, kad JAV santykiai su ja priklausys nuo neišspręstų problemų. 2/ Paskelbti, kad Amerikos politika bus nedviprasmiška, tiesi ir bačiai reali santykiuose su Rusija. 3/ Pranešti Rusijai, kad JAV santykiavimas su ja, gali remtis tik 5 fazėmis, būtent: a/ draugystė ir bendradarbiavimas, b/ apręžtas bendradarbiavimas, c/ nebendradarbiavimas, d/ grasinimas, e/ užpuolimas arba grasinimas užpulti. 4/ Pranešti Rusijai, kad pirmu atveju JAV pasiruošusios visiškai su ja bendradarbiauti ir padėti jai ekonomiškai atsistatyti. Antruoju ir trečiuoju atvejais, JAV tiek bendradarbiaus su Rusija, kiek ji su JAV. Ketvirtuoju atveju, ji sustiprins Vakarų Pasaulį prieš ją, kad tinkamai apgintų save ir likusioje pasaulio pozicijas. Penktuoju atveju, JAV paskelbs karą.

Šiuo momentu pirmutinis mūsų uždavinys yra išlaikyti JAV pirmąją. Mes turėsime iš visų jėgų stengtis taip, kaip šiame kare pagerinti mūsų valdymosi sistemai namie ir svetur. Mes turime išlaikyti JAV moralinę, ekonominę, ir politinę jėgą tokią, kuri užtikrintų, kad kilęs karas būtų trumpas, pulenias ir fatalus užpuolikai. Pagaliau, mes turime suprasti, kad vadovavimas pasauliui uždeda atsakomybę. Jei mes vengsiame šios atsakomybės, prarasime vadovavimą ir drauge su juo paskutinę viltį pasaulio taikai ir pažangai išlaikyti.

Margasis mūsų gyvenimas

JAV nepriklausomybės dieną, liepos 4 d., Lechengrino stovykla kukliai, bet iškilmingai paminėjo. Išvakarėse pakelta JAV ir pabaltiečių vėliavos. Vėliavų iškėlimo metu stovyklos direktorei amerikietei Myrtle Kurth įteiktas stovyklos gyvenimo albumas ir daugėlių. Vakare jaunimo klubas su-

rengė tam tikrą koncertą. Liepos 4 d. 10 val. įvyko katalikų pamaldos Oberfrhringo bažnyčioje, o evangelikų - stovykloje. Po pietų 10 - 18 metų amžiaus jaunimo sporto šventė. 21 val. Dr. Krasauskaitė po atviro dangumi paskaitė idėmias paskaitą apie JAV ir po to linksmas laužas iki vidurnakčio.

- Lietuvių Tremtinių Bendruomenės Müncheno Apylinkės patalpoje, Lamontstr. 21, pradeda veikti teisinė konsultacija. Advokatai A. Sugintas ir J. Zovė antradieniais ir penktadieniais 10 - 11 val. nemokamai duoda patarimus teisiniais klausimais bendruomenės nariams.

S K E L B I M A S

Parducdama kelioninė rašymoji mašinėlė, mažai naudota ir gerai išlaikyta. Kreiptis į Lechengrino stovyklą - 5 blokas II aukštas, 10 kambarys, bet kuriuo metu.